T085 TKL 3 (07) Luận Đại Trí Độ-Phẩm 43-Vô Tác Thật Tướng

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 64 1

GIAÛI THÍCH PHAÅM BOÁN MÖÔI BA: VOÂ TAÙC THAÄT TÖÔÙNG

KINH: Tu-boà-ñeà baïch Phaät raèng: Baùt-nhaõ Ba-la-maät aáy khoâng laøm. Phaät daïy: Vì taùc giaû khoâng theå coù ñöôïc; saéc khoâng theå coù ñöôïc, cho ñeán heát thaûy phaùp khoâng theå coù ñöôïc. - Baïch ñöùc Theá Toân! Neáu Boà-taùt ma-ha-taùt muoán tu Baùt-nhaõ Ba-la- maät, neân tu theá naøo? Phaät baûo Tu-boà-ñeà: Boà-taùt ma-ha-taùt muoán tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät, khoâng tu saéc, laø tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät, khoâng tu thoï, töôûng, haønh thöùc laø tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät, cho ñeán khoâng tu trí nhaát thieát chuûng, laø tu Baùt- nhaõ Ba-la-maät. Khoâng tu saéc thöôøng voâ thöôøng laø tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät; cho ñeán khoâng tu trí nhaát thieát chuûng thöôøng voâ thöôøng laø tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Khoâng tu saéc hoaëc khoå hoaëc vui, laø tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät; cho ñeán khoâng tu trí nhaát thieát chuûng hoaëc khoå hoaëc vui, laø tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Khoâng tu saéc laø ngaõ phi ngaõ laø tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät, cho ñeán khoâng tu trí nhaát thieát chuûng laø ngaõ phi ngaõ, laø tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Khoâng tu saéc tònh baát tònh laø tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät, cho ñeán khoâng tu trí nhaát thieát chuûng tònh baát tònh, laø tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Vì sao? Vì saéc aáy khoâng coù taùnh sôû höõu, laøm sao coù thöôøng voâ thöôøng, khoå, vui, ngaõ, voâ ngaõ, tònh, baát tònh! Thoï, töôûng, haønh, thöùc cuõng khoâng coù taùnh sôû höõu, laøm sao coù thöôøng voâ thöôøng, cho ñeán tònh baát tònh! Cho ñeán trí nhaát thieát chuûng khoâng coù taùnh sôû höõu, laøm sao coù thöôøng voâ thöôøng, cho ñeán tònh baát tònh! (Kinh Ñaïi Baùt Nhaõ ghi: Coøn khoâng thaáy saéc, thoï, töôûng, haønh, thöùc, huoáng thaáy saéc, thoï, töôûng, haønh, thöùc hoaëc thöôøng hoaëc voâ thöôøng v.v... N.D)

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 64 2

Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Boà-taùt ma-ha-taùt khi tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät, khoâng tu saéc chaúng ñaày ñuû (Kinh Ñaïi Baùt Nhaõ ghi: Vieân maõn - N.D) laø tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät; khoâng tu thoï, töôûng, haønh, thöùc chaúng ñaày ñuû, laø tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät, cho ñeán khoâng tu trí nhaát thieát chuûng chaúng ñaày ñuû laø tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Vì sao? Vì saéc chaúng ñaày ñuû aáy chaúng goïi laø saéc, nhö vaäy cuõng chaúng tu, laø tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät; thoï, töôûng, haønh, thöùc chaúng ñaày ñuû, thì chaúng goïi laø thöùc, nhö vaäy cuõng chaúng tu, laø tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät; cho ñeán khoâng tu trí nhaát thieát chuûng chaúng ñaày ñuû thì khoâng goïi laø trí nhaát thieát chuûng, nhö vaäy cuõng chaúng tu, laø tu Baùt- nhaõ Ba-la-maät. Tu-boà-ñeà baïch Phaät raèng: Thaät chöa töøng coù, baïch ñöùc Theá Toân! Kheùo noùi töôùng chöôùng ngaïi khoâng chöôùng ngaïi (Kinh Ñaïi Baùt Nhaõ ghi: Töôùng chaáp tröôùc khoâng chaáp tröôùc - N.D) cuûa thieän nam töû, thieän nöõ nhaân khi caàu Boà-taùt ñaïo. Phaät daïy: Ñuùng vaäy, ñuùng vaäy! Tu-boà-ñeà! Phaät

kheùo noùi töôùng chöôùng ngaïi khoâng chöôùng ngaïi cuûa thieän nam töû, thieän nöõ nhaân khi caàu Boà-taùt ñaïo. Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà, neáu Boà-taùt ma-ha-taùt khi tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät, khoâng tu saéc chaúng chöôùng ngaïi, laø tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät; (hoaëc theo Kinh Ñaïi Baùt Nhaõ ghi: Khoâng chaáp tröôùc khoâng tu saéc, laø tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät - N.D) khoâng tu thoï, töôûng, haønh, thöùc chaúng chöôùng ngaïi, laø tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät; khoâng tu maét chaúng chöôùng ngaïi, laø tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät; khoâng tu tai, muõi, löôõi, thaân chaúng chöôùng ngaïi, laø tu Baùt- nhaõ Ba-la-maät; khoâng tu yù chaúng chöôùng ngaïi laø tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät; khoâng tu Thí Ba-la-maät chaúng chöôùng ngaïi laø tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät; khoâng tu Giôùi Ba-la-maät chaúng chöôùng ngaïi laø tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät; khoâng tu Nhaãn Ba-la-maät chaúng chöôùng ngaïi laø tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät; khoâng tu Taán Ba-la-maät chaúng chöôùng ngaïi laø tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät; khoâng tu Thieàn Ba-la-maät chaúng chöôùng laø tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät; khoâng tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät; chaúng chöôùng ngaïi laø tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät; cho ñeán khoâng tu trí nhaát thieát chuûng chaúng chöôùng ngaïi laø tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Tu-boà-ñeà! Boà-taùt ma-ha-taùt khi tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät nhö vaäy, bieát saéc laø chaúng chöôùng ngaïi, bieát thoï, töôûng, haønh, thöùc laø chaúng chöôùng ngaïi; cho ñeán bieát trí nhaát thieát chuûng laø chaúng chöôùng ngaïi, bieát quaû Tu-ñaø-hoaøn chaúng chöôùng ngaïi, bieát quaû Tö-ñaø-haøm chaúng chöôùng ngaïi, bieát quaû A-na-haøm chaúng chöôùng ngaïi, bieát Bích-chi Phaät ñaïo chaúng chöôùng ngaïi, bieát A-la-haùn quaû chaúng chöôùng ngaïi bieát ñaïo Voâ thöôïng

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 64 3

Chaùnh ñaúng Boà-ñeà chaúng chöôùng ngaïi. (Kinh Ñaïi Baùt Nhaõ ghi: Nhö thaät bieát roõ saéc khoâng coù töôùng chaáp tröôùc khoâng chaáp tröôùc v.v... N.D). Baáy giôø, Tueä-maïng Tu-boà-ñeà baïch Phaät raèng: Thaät chöa töøng coù, baïch ñöùc Theá Toân! Phaùp thaäm thaâm aáy, neáu noùi cuõng chaúng taêng chaúng giaûm, neáu khoâng noùi cuõng chaúng taêng chaúng giaûm. (Kinh Ñaïi Baùt Nhaõ ghi: Phaùp taùnh thaäm thaâm raát laø hy höõu, hoaëc noùi hoaëc khoâng noùi ñeàu khoâng taêng khoâng giaûm - N.D). Phaät baûo Tu-boà-ñeà: Ñuùng vaäy, ñuùng vaäy! Phaùp thaäm thaâm aáy, neáu noùi cuõng chaúng taêng chaúng giaûm, neáu khoâng noùi cuõng chaúng taêng chaúng giaûm; thí nhö Phaät troïn ñôøi hoaëc khen hoaëc cheâ hö khoâng, khi khen hö khoâng khoâng taêng khoâng giaûm, khi cheâ hö khoâng cuõng khoâng taêng khoâng giaûm. Tu-boà-ñeà! Thí nhö ñoái vôùi ngöôøi huyeãn, khi khen khoâng taêng khoâng giaûm, khi cheâ cuõng khoâng taêng khoâng giaûm, khi khen khoâng möøng, khi cheâ khoâng lo. Tu-boà-ñeà! Caùc phaùp taùnh cuõng nhö vaäy, hoaëc noùi hoaëc khoâng noùi cuõng nhö cuõ khoâng ñoåi khaùc. Tu-boà-ñeà baïch Phaät raèng: Baïch ñöùc Theá Toân! Caùc Boà-taùt ma-ha- taùt tu haønh raát laø khoù, khi tu haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät khoâng lo, khoâng möøng, maø taäp haønh ñöôïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät, ñoái vôùi Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Boà-ñeà cuõng khoâng thoái chuyeån. Vì sao? Baïch ñöùc Theá Toân! Vì tu haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät gioáng nhö tu hö khoâng, nhö trong hö khoâng, khoâng coù Baùt-nhaõ Ba-la-maät, khoâng coù Thieàn, khoâng coù Taán, khoâng coù Nhaãn, khoâng coù Giôùi, khoâng

coù Thí Ba-la-maät; nhö trong hö khoâng, khoâng coù saéc, khoâng coù thoï, töôûng, haønh, thöùc; cuõng khoâng coù noäi khoâng, ngoaïi khoâng, noäi ngoaïi khoâng, cho ñeán voâ phaùp höõu phaùp khoâng; khoâng coù boán nieäm xöù cho ñeán khoâng coù taùm Thaùnh ñaïo phaàn; khoâng coù möôøi löïc Phaät cho ñeán möôøi taùm phaùp khoâng chung; khoâng coù quaû Tu-ñaø- hoaøn, quaû Tö-ñaø-haøm, quaû A-na-haøm, quaû A-la-haùn; khoâng coù Bích-chi Phaät ñaïo, khoâng coù Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Tu Baùt-nhaõ Ba- la-maät cuõng nhö vaäy. Baïch ñöùc Theá Toân! Neân kính leã caùc Boà-taùt ma-ha-taùt aáy phaùt ñaïi theä nguyeän trang nghieâm (Kinh Ñaïi Baùt Nhaõ ghi: Maëc aùo giaùp coâng ñöùc -N.D) Baïch ñöùc Theá Toân! Caùc vò aáy muoán ñoä chuùng sanh laø nhö muoán ñoä hö khoâng. Baïch ñöùc Theá Toân! Caùc Boà-taùt ma-ha-taùt aáy phaùt ñaïi nguyeän trang nghieâm laø vì chuùng sanh nhö hö khoâng v.v... maø phaùt ñaïi nguyeän trang nghieâm.

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 64 4

Baïch ñöùc Theá Toân! Caùc vò aáy phaùt ñaïi theä nguyeän trang nghieâm muoán ñoä chuùng sanh, laø nhö muoán nhaác hö khoâng leân. (Kinh Ñaïi Baùt Nhaõ ghi: Caùc Boà-taùt ma-ha-taùt vì cöùu vôùt chuùng sanh ra khoûi khoå sanh töû, maø maëc aùo giaùp coâng ñöùc, sieâng tinh taán cuõng nhö caát hö khoâng ñeå leân choã cao hôn - N.D). Baïch ñöùc Theá Toân! Caùc Boà-taùt ma-ha-taùt coù söùc tinh taán lôùn muoán ñoä chuùng sanh neân phaùt taâm Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Boà-ñeà. Baïch ñöùc Theá Toân! Caùc Boà-taùt ma-ha-taùt ñaïi theä nguyeän trang nghieâm muoán ñoä chuùng sanh neân phaùt taâm Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Boà-ñeà. Baïch ñöùc Theá Toân! Caùc Boà-taùt ma-ha-taùt ñaïi doõng maõnh vì ñoä chuùng sanh nhö hö khoâng neân phaùt taâm Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Boà-ñeà. Vì sao? Baïch ñöùc Theá Toân! Vì neáu ñaày chö Phaät trong ba ngaøn ñaïi thieân theá giôùi nhieàu nhö tre, lau, mía, luùa, meø, röøng caây, hoaëc moät kieáp, hoaëc non moät kieáp thuyeát phaùp, moãi moãi ñöùc Phaät ñoä voâ löôïng voâ bieân voâ soá chuùng sanh, khieán vaøo Nieát-baøn. Chuùng sanh aáy taùnh cuõng chaúng giaûm, cuõng chaúng taêng. Vì sao? Vì chuùng sanh khoâng coù gì cuûa chính noù, vì chuùng sanh xa lìa töôùng; cho ñeán chuùng sanh ñöôïc chö Phaät trong möôøi phöông theá giôùi ñoä thoaùt cuõng nhö vaäy. Baïch ñöùc Theá Toân, do nhaân duyeân aáy, con noùi nhö vaày: Ngöôøi aáy muoán ñoä chuùng sanh neân phaùt taâm Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Boà-ñeà, laø muoán ñoä hö khoâng. Khi aáy coù moät Tyø-kheo noùi raèng: Muoán kính leã Baùt-nhaõ Ba-la-maät, trong Baùt-nhaõ Ba-la-maät tuy khoâng coù phaùp sanh, khoâng coù phaùp dieät, maø coù giôùi uaån, ñònh uaån, tueä uaån, giaûi thoaùt uaån, giaûi thoaùt tri kieán uaån; coù caùc Tu-ñaø-hoaøn, caùc Tö-ñaø-haøm, caùc A-na-haøm, caùc A-la-haùn, caùc Bích-chi Phaät, coù caùc Phaät; coù Phaät baûo, Phaùp baûo, Tyø-kheo Taêng baûo, coù Chuyeån phaùp luaân. LUAÄN: Tu-boà-ñeà nghe Phaät daïy Baùt-nhaõ Ba-la-maät khoâng coù töôùng khôûi, töôùng taùc, neân nay ôû tröôùc Phaät, noùi Baùt-nhaõ Ba-la-maät khoâng laøm gì. Neáu khoâng laøm laø khoâng theå döùt caùc phieàn naõo, khoâng theå tu taäp caùc thieän phaùp. Trong ñaây Phaät noùi nhaân duyeân: Töø taùc giaû cho ñeán heát thaûy phaùp ñeàu khoâng theå coù ñöôïc. Keû bieát coøn khoâng coù huoáng gì keû laøm. Tu-boà-ñeà

noùi: Neáu Boà-taùt khoâng tu heát thaûy phaùp, khoâng ñöôïc heát thaûy phaùp, hoaëc thöôøng hoaëc voâ thöôøng, cho ñeán hoaëc tònh hoaëc baát tònh, aáy goïi laø tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Heát thaûy phaùp laø, töø saéc cho ñeán trí nhaát thieát chuûng, aáy laø phaùp haønh cuûa Boà-taùt. Ñoái vôùi phaùp aáy, ngöôøi voâ trí haønh caùc phaùp thöôøng

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 64 5

v.v..., ngöôøi trí haønh caùc phaùp voâ thöôøng v.v... Baùt-nhaõ Ba-la-maät khai thò thaät töôùng caùc phaùp, neân khoâng noùi caùc phaùp laø thöôøng voâ thöôøng, voâ thöôøng tuy phaù ñöôïc ñieân ñaûo chaáp thöôøng; trong Baùt-nhaõ khoâng thoï nhaän phaùp ñoù, vì noù coù theå sanh taâm chaáp tröôùc, tö duy truø löôïng, tìm ñònh töôùng thöôøng voâ thöôøng, khoâng theå coù ñöôïc. Hoûi: Saéc v.v... laø phaùp coù toäi loãi coù theå quaùn noù baát tònh, khoå, coøn caùc thieän phaùp khaùc, laøm sao quaùn noù baát tònh, khoå? Ñaùp: Ñoù laø baát tònh, khoå veà maët danh töï, nhö phaùp toát laønh an oån theo yù, goïi laø thanh tònh khoùai laïc, phaùp khoâng an oån theo yù goïi laø baát tònh, khoå. Ñoái vôùi phaùp laønh ngöôøi vui thích thì cho laø tònh,vui; ngöôøi chaùn gheùt khoâng möøng thì cho laø baát tònh, khoå. Tu-boà-ñeà nghó raèng: Neáu lìa caùc pheùp quaùn, chaéc seõ ñaày ñuû Boà-taùt ñaïo ö? Theá neân Phaät daïy: Neáu khoâng tu saéc v.v... chaúng ñaày ñuû (vieân maõn) laø tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Saéc ñaày ñuû laø ñoái vôùi saéc phaùp v.v... öùc töôûng phaân bieät thöôøng, voâ thöôøng v.v... aáy goïi laø ñaày ñuû. Saéc khoâng ñaày ñuû laø, ñoái vôùi saéc phaùp v.v... duøng quaùn voâ thöôøng v.v... phaù thöôøng v.v... aáy goïi laø khoâng ñaày ñuû, vì thieáu thöôøng v.v... Nay ñoái vôùi saéc cuõng khoâng tu voâ thöôøng quaùn, neân noùi laø khoâng tu saéc ... khoâng ñaày ñuû, aáy laø tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Laïi nöõa, coù ngöôøi noùi ñaày ñuû laø Boà-taùt boå xöù thaät quaùn ñuùng nhö saéc, cho ñeán trí nhaát thieát chuûng, aáy goïi laø ñaày ñuû, ngoaøi ra laø khoâng ñaày ñuû. Neáu Boà-taùt khoâng tu saéc v.v... khoâng ñaày ñuû, töùc laø tu Baùt-nhaõ Ba- la-maät ñaày ñuû. Vì sao? Vì saéc chaúng ñaày ñuû, töùc laø phi saéc, vì saéc chaúng phaûi töôùng thöôøng. Phaät daïy: Ñöa chuùng sanh ra khoûi thöôøng, ñaët trong khoâng sôû höõu, vì theo aâm thanh ngöõ ngoân neân noùi thaät thanh tònh; cuõng khoâng tu nhö vaäy, aáy laø tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Kheùo noùi ñaïo phi ñaïo neân Tu-boà-ñeà noùi: Hy höõu! Ngaïi laø phi ñaïo, voâ ngaïi laø ñaïo (Kinh Ñaïi Baùt Nhaõ ghi: Chaáp tröôùc laø phi ñaïo, khoâng chaáp tröôùc laø ñaïo - N.D). Phaät xem taâm chuùng hoäi phaàn nhieàu hoài höôùng ñeán “khoâng”, bieát Baùt-nhaõ Ba-la-maät khoâng coù töôùng ngaïi, neân noùi khoâng tu saéc v.v... voâ ngaïi, laø tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Tu ñöôïc nhö vaäy, ñoái vôùi saéc phaùp v.v... voâ ngaïi. Tu-boà-ñeà tuy khoâng cöùu xeùt cuøng toät lyù roát raùo khoâng, maø thöôøng vui noùi phaùp “khoâng” hy höõu aáy traùi vôùi heát thaûy phaùp theá gian. Phaät chaáp nhaän lôøi Tu-boà-ñeà noùi; hoaëc noùi hoaëc chaúng noùi, ñeàu khoâng taêng

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 64 6

khoâng giaûm, laø thaät töôùng caùc phaùp. Neáu laáy thaân nghieäp huûy hoaïi cuõng khoâng theå laøm cho khaùc ñi, huoáng gì duøng mieäng noùi, Vì töôùng

thöôøng chaúng sanh, thí nhö hö khoâng. Hö khoâng laø Baùt-nhaõ Ba-la-maät, ngöôøi huyeãn laø haønh giaû, haønh giaû tuy do toäi nghieäp nhaân duyeân sanh, laø phaùp hö doái, vì hôïp vôùi Baùt-nhaõ Ba-la-maät neân khoâng coù khaùc, nhö caùc thöù maøu saéc, ñeán beân nuùi Tu-di, ñoàng laø kim saéc. Thaät töôùng caùc phaùp khoâng theå bieát, khoâng theå noùi, cho neân hoaëc noùi hoaëc khoâng noùi, ñeàu vaãn nhö cuõ khoâng ñoåi khaùc. Baáy giôøi Tu-boà-ñeà nghó raèng: "Neàu caùc phaùp roát raùo khoâng, khoâng coù sôû höõu nhö hö khoâng, cho ñeán khoâng coù töôùng vi teá, maø Boà-taùt hay tu taäp thieän phaùp, ñöôïc ñaïo Voâ thöôïng, vieäc aáy khoù tin khoù nhaän". Nghó nhö vaäy roài baïch Phaät raèng: Vieäc caùc Boà-taùt laøm raát khoù, laøm ñöôïc vieäc khoù laøm, cho neân phaûi leã baùi, ñoù laø hay phaùt theä nguyeän lôùn trang nghieâm. (Kinh Ñaïi Baùt Nhaõ ghi: Maëc aùo giaùp coâng ñöùc - N.D). Tu-boà-ñeà vôùi taâm cho laø hy höõu noùi: Boà-taùt ma-ha-taùt vì Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Boà-ñeà maø ñaïi theä trang nghieâm, neân taát caû trôøi ngöôøi ñeàu neân leã baùi. Hoûi: Laøm sao bieát ñoù laø ñaïi theä trang nghieâm? Ñaùp: Trong ñaây Tu-boà-ñeà töï noùi thí duï: Nhö coù ngöôøi vì hö khoâng neân sieâng tu tinh taán, vì lôïi ích neân ñaïi theä trang nghieâm. Boà-taùt vì lôïi ích chuùng sanh neân sieâng tu tinh taán cuõng nhö vaäy. Baïch ñöùc Theá Toân! Neáu coù ngöôøi muoán ñoä hö khoâng, Boà-taùt ma-ha-taùt muoán ñoä chuùng sanh cuõng nhö vaäy. Hoûi: Chæ moät vieäc côù sao noùi laïi? Ñaùp: Lôïi ích laø, chöa ñöôïc Nieát-baøn, chæ laøm cho ñöôïc trí tueä, thieàn ñònh v.v..., vui ñôøi naøy, ñôøi sau. Muoán ñoä laø, laøm cho ñöôïc heát laäu hoaëc, thaønh ñaïo Tam thöøa, vaøo Voâ dö Nieát-baøn. Nhö hö khoâng, khoâng sanh khoâng dieät, khoâng khoå khoâng vui, khoâng môû khoâng troùi, vì khoâng coù sôû höõu, chuùng sanh cuõng nhö vaäy. Theá neân noùi: Baïch ñöùc Theá Toân! Vì ñoä chuùng sanh hö khoâng neân ñaïi theä, trang nghieâm. Nhö hö khoâng, khoâng coù saéc khoâng coù hình, neáu coù yù muoán roát raùo khoâng, laø khoù. Chuùng sanh phaùp cuõng roát raùo khoâng nhö vaäy, maø Boà-taùt muoán ñöa chuùng sanh ba coõi vaøo trong Nieát-baøn, theá neân goïi laø ñaïi theä trang nghieâm. Tu-boà-ñeà laïi taùn thaùn Boà-taùt aáy coù söùc tinh taán lôùn, khoâng theo taâm taø nghi, neân tuy chöa ñöôïc Phaät ñaïo, chöa dieät caùc kieát söû, maø coù theå doõng maõnh lôùn, tu ñöôïc Boà-taùt ñaïo, vì chuùng sanh nhö vaäy, chuùng sanh cuõng khoâng. Thí nhö laáy caùc maøu saéc muoán veõ leân hö khoâng. Trong ñaây Phaät noùi nhaân duyeân chuùng sanh khoâng, laø chö Phaät möôøi phöông nhö

haèng haø sa, duøng söùc thaàn thoâng vì chuùng sanh maø traûi voâ löôïng kieáp thuyeát phaùp, moãi moãi Phaät ñoä voâ löôïng voâ soá chuùng sanh vaøo Nieát-baøn; giaû söû nhö vaäy, ñoái vôùi chuùng sanh khoâng coù giaûm ít ñi. Neáu thaät coù chuùng sanh, thaät coù giaûm ít, thì leõ ñaùng chö Phaät coù toäi laøm giaûm ít chuùng sanh. Neáu chuùng sanh thaät "khoâng", chæ vì nhaân duyeân hoøa hôïp neân coù chuùng sanh giaû danh, khoâng coù ñònh töôùng, neân baáy nhieâu Phaät ñoä chuùng sanh, thaät chuùng sanh khoâng giaûm ít. Neáu khoâng ñoä cuõng khoâng taêng, theá neân chö Phaät khoâng coù caùi loãi laøm giaûm ít chuùng sanh. Theá neân noùi Boà-taùt muoán ñoä chuùng sanh laø muoán ñoä hö khoâng. Baáy giôø coù

moät Tyø-kheo, nghe noùi töôùng roát raùo khoâng, vöøa kinh haõi vöøa möøng noùi: Toâi seõ leã baùi Baùt-nhaõ Ba-la-maät; trong Baùt-nhaõ Ba- la-maät khoâng coù phaùp coù töôùng thaät nhaát ñònh, maø vaãn coù chuùng sanh vaø quaû baùo. KINH: Baáy giôø, Thích ñeà hoaøn nhaân noùi vôùi Tu-boà-ñeà: Neáu Boà-taùt ma-ha-taùt tu taäp Baùt-nhaõ Ba-la-maät, laø tu taäp phaùp gì? Tu-boà-ñeà ñaùp: Kieàu-thi-ca! Boà-taùt ma-ha-taùt tu taäp Baùt-nhaõ Ba-la- maät laø tu taäp “khoâng”. Thích-ñeà-hoaøn-nhaân baïch Phaät, baïch ñöùc Theá Toân, neáu thieän nam töû, thieän nöõ nhaân thoï trì Baùt-nhaõ Ba-la-maät, thaân caän, ñoïc tuïng, giaûng noùi, nhôù nghó ñuùng, con seõ thuû hoä theá naøo? Baáy giôø Tu-boà-ñeà noùi vôùi Thích-ñeà-hoaøn-nhaân: Kieàu-thi-ca, vaû chaêng oâng thaáy phaùp aáy coù theå thuû hoä chaêng? Thích-ñeà-hoaøn-nhaân ñaùp: Thöa khoâng, Tu-boà-ñeà! Toâi khoâng thaáy phaùp aáy coù theå thuû hoä. Tu-boà-ñeà noùi: Kieàu-thi-ca! Neáu thieän nam töû, thieän nöõ nhaân tu haønh nhö lôøi trong Baùt-nhaõ Ba-la-maät noùi, töùc laø thuû hoä, nghóa laø thöôøng khoâng xa lìa, ñuùng nhö Baùt-nhaõ Ba-la-maät noùi maø tu haønh, thì thieän nam töû, thieän nöõ nhaân aáy, hoaëc ngöôøi hoaëc chaúng phaûi ngöôøi, khoâng tìm ñöôïc choã thuaän tieän ñeå phaù, neân bieát thieän nam töû, thieän nöõ nhaân aáy, khoâng xa lìa Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Kieàu-thi-ca! Neáu ngöôøi muoán thuû hoä keû tu haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät laø muoán thuû hoä hö khoâng. Kieàu-thi-ca! YÙ oâng nghó sao? OÂng coù theå thuû hoä chieâm bao, raùn naéng, boùng, tieáng vang, söï huyeãn hoùa chaêng? Thích-ñeà-hoaøn-nhaân ñaùp: Khoâng theå thuû hoä. Neáu ngöôøi muoán thuû hoä caùc Boà-taùt ma-ha-taùt tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät cuõng nhö vaäy, chæ luoáng töï khoå nhoïc. Kieàu-thi-ca! YÙ oâng nghó sao? Coù theå thuû hoä söï bieán hoùa cuûa Phaät

chaêng? Thích-ñeà-hoaøn-nhaân thöa: Khoâng theå thuû hoä. Neáu ngöôøi muoán thuû hoä caùc Boà-taùt ma-ha-taùt tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät cuõng nhö vaäy. Kieàu-thi-ca! YÙ oâng nghó sao? Coù theå thuû hoä phaùp taùnh, thaät teá, nhö nhö, baát khaû tö nghì taùnh chaêng? Thích-ñeà-hoaøn-nhaân thöa: Khoâng theå thuû hoä. Neáu ngöôøi muoán thuû hoä caùc Boà-taùt ma-ha-taùt tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät, cuõng nhö vaäy. Baáy giôø Thích-ñeà-hoaøn-nhaân hoûi Tu-boà-ñeà: Laøm sao Boà-taùt ma-ha- taùt tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät, bieát thaáy caùc phaùp nhö moäng, nhö raùn naéng, nhö boùng, nhö tieáng vang, nhö huyeãn, nhö hoùa? Caùc Boà-taùt ma-ha-taùt ñuùng nhö choã bieát thaáy neân khoâng nghó moäng, khoâng nghó ñoù laø moäng, khoâng nghó duøng moäng, khoâng nghó ta moäng. Ñoái vôùi raùn naéng, boùng, tieáng vang, huyeãn, hoùa cuõng nhö vaäy. Tu-boà-ñeà noùi: Kieàu-thi-ca! Neáu Boà-taùt ma-ha-taùt tu Baùt-nhaõ Ba-la- maät, khoâng nghó saéc, khoâng nghó ñoù laø saéc, khoâng nghó duøng saéc, khoâng nghó ta laø saéc, Boà-taùt ma-ha-taùt aáy cuõng coù theå khoâng nghó moäng, khoâng nghó laø moäng, khoâng nghó duøng moäng, khoâng nghó ta moäng; cho ñeán hoùa cuõng khoâng nghó hoùa, khoâng nghó ñoù laø hoùa, khoâng nghó duøng hoùa, khoâng nghó ta hoùa. Thoï, töôûng, haønh, thöùc cuõng nhö vaäy; cho ñeán Nhaát thieát trí, khoâng nghó Nhaát thieát trí, khoâng nghó laø Nhaát thieát trí, khoâng nghó duøng Nhaát thieát trí, khoâng nghó ta laø

Nhaát thieát trí. Boà-taùt aáy cuõng coù theå khoâng nghó moäng, khoâng nghó laø moäng, khoâng nghó duøng moäng, khoâng nghó ta laø moäng, cho ñeán hoùa cuõng vaäy. Nhö vaäy Kieàu-thi-ca! Boà-taùt ma-ha-taùt bieát caùc phaùp nhö moäng, nhö raùn naéng, nhö boùng, nhö tieáng vang, nhö huyeãn, nhö hoùa. LUAÄN: Ñeá-thích lieàn hoûi: Tu-boà-ñeà theo Phaät ñöôïc nghe daïy Baùt- nhaõ thaäm thaâm, vì tu taäp phaùp gì? Tu-boà-ñeà ñaùp: Caùc phaùp ñeàu qui veà Nieát-baøn, neân haõy tu taäp caùc phaùp khoâng, theá neân noùi muoán tu taäp Baùt-nhaõ Ba-la-maät haõy tu taäp khoâng. Ñeá-thích laø vua cuûa ngöôøi trôøi, ñoái vôùi theá gian töï taïi, coù theå giuùp cho söï caàn thieát, nguyeän laøm keû thuû hoä. Nghe Baùt-nhaõ Ba-la-maät aáy, hoan hyû baïch Phaät raèng: Con seõ laøm vieäc thuû hoä gì? Tuøy theo choã ngöôøi kia caàn, con seõ ñeàu giuùp cho. Tu-boà-ñeà vaø moät Tyø-kheo theo phaùp xuaát gia, chæ kính leã maø thoâi. Caùc aùc quyû thöôøng xuùc naõo ngöôøi aáy, Ma hoaëc Ma daân thöôøng xuùc naõo ngöôøi tu, theá neân hoûi Phaät: Con seõ laáy vieäc gì thuû hoä, hoaëc töï mình thuû hoä, hoaëc sai ñeä töû, hoaëc sai quan thuoäc haàu haï,

tuøy theo Phaät daïy. Tu-boà-ñeà bieát Baùt-nhaõ Ba-la-maät coù voâ löôïng löïc, laïi bieát yù Phaät muoán khieán cho Baùt-nhaõ Ba-la-maät Phaät quyù troïng, khoâng caàn thoï aân, cho neân noùi vôùi Ñeá-thích: Kieàu-thi-ca, trong Baùt-nhaõ Ba-la-maät, taát caû ñeàu khoâng, nhö huyeãn, nhö moäng, vaû oâng thaáy nhaát ñònh coù moät phaùp coù theå thuû hoä ö? Ñeá-thích ñaùp: Thöa khoâng. Neáu coù moät phaùp coù theå thaáy, thì khoâng goïi laø Baùt-nhaõ Ba-la-maät roát raùo khoâng. Neáu coù moät phaùp khoâng theå thaáy, taïi sao toâi seõ laøm vieäc gì ñeå thuû hoä? Laïi nöõa, Kieàu-thi-ca! Neáu ngöôøi tu an truù nhö trong Baùt-nhaõ Ba- la-maät noùi, töùc laø thuû hoä. Neáu Boà-taùt nhaát taâm tín thoï nhö trong Baùt-nhaõ Ba-la-maät noùi, tö duy nhôù nghó ñuùng, vaøo thieàn ñònh quaùn thaät töôùng caùc phaùp, ñöôïc trí tueä veà roát raùo khoâng, töông öng vôùi voâ sanh phaùp nhaãn, vaøo ñòa vò Boà-taùt. Ngöôøi nhö vaäy khoâng tieác thaân maïng, huoáng gì vaät beân ngoaøi? Ngöôøi naøy khoâng caàn thuû hoä. Thuû hoä laø ngaên caùc ñieàu khoå naõo, khieán ñöôïc an vui. Ngöôøi naøy lìa heát thaûy phaùp theá gian, neân khoâng coù öu saàu khoå naõo; ñöôïc vieäc theá gian khoâng laáy laøm möøng, maát vieäc theá gian khoâng laáy laøm lo, nghóa laø thöôøng khoâng lìa haïnh Baùt-nhaõ Ba-la- maät nhö ñaõ noùi. Neáu ngöôøi tu moät thôøi gian, sau trôû laïi bò maát, thì neân caàn thuû hoä; neáu thöôøng khoâng lìa Baùt-nhaõ Ba-la-maät nhö ñaõ noùi, thì khoâng caàn thuû hoä. Nhö quyû Daï-xoa Giaø-la laáy naém tay ñaùnh treân ñaàu Xaù-lôïi- phaát, trong luùc Xaù-lôïi-phaát vaøo Dieät taän ñònh, khoâng bieát ñau. Khí phaàn cuûa Baùt-nhaõ Ba-la-maät töùc laø Dieät taän ñònh. Theá neân ngöôøi hoaëc phi nhaân khoâng theå tìm ñöôïc thuaän tieän ñeå phaù. Löôïc noùi coù hai nhaân duyeân khoâng caàn thuû hoä, maø hoaëc ngöôøi hoaëc phi nhaân khoâng tìm ñöôïc thuaän tieän ñeå phaù: 1. Ñoái vôùi thaân cho ñeán heát thaûy phaùp ñeàu chaùn lìa, vì khoâng coù ta, khoâng coù cuûa ta, neân khoâng dính maéc gì, nhö cheùm coû caây, khoâng sanh öu saàu. 2. Ñöôïc Voâ thöôïng dieäu phaùp neân ñöôïc möôøi phöông chö Phaät, Boà- taùt, chö thieân thuû hoä. Laïi nöõa, thí nhö ngöôøi muoán thuû hoä hö

khoâng, ñoái vôùi hö khoâng, möa khoâng theå haïi, naéng gioù khoâng theå khoâ, ñao tröôïng khoâng theå caét; neáu coù ngöôøi muoán thuû hoä hö khoâng, thì chæ luoáng töï mình khoå nhoïc, ñoái vôùi hö khoâng voâ ích. Neáu ngöôøi muoán thuû hoä Boà-taùt tu Baùt-nhaõ Ba- la-maät cuõng nhö vaäy, muoán laøm cho vieäc naøy ñöôïc roõ raøng neân hoûi oâng coù theå thuû hoä hö khoâng vaø ngöôøi thaáy trong moäng, vaø boùng, tieáng vang,

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 64 10

huyeãn hoùa chaêng? Ñaùp: Thöa khoâng, vì phaùp aáy chæ doái taâm vaø maét, taïm hieän ra lieàn maát, laøm sao thuû hoä ñöôïc! Boà-taùt tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät cuõng nhö vaäy, quaùn naêm uaån hö doái nhö moäng. Nhö phaùp voâ vi, nhö nhö, phaùp taùnh, thaät teá, baát khaû tö nghì taùnh khoâng theå thuû hoä cuõng khoâng coù lôïi ích. Boà-taùt tu Baùt-nhaõ bieát thaân gioáng nhö nhö nhö, phaùp taùnh, thaät teá khoâng phaân bieät, khi ñöôïc lôïi cuùng döôøng khoâng möøng, khi phaù hoaïi maát khoâng lo, ngöôøi nhö vaäy ñaâu caàn thuû hoä? Baáy giôø Ñeá-thích tham quyù trí tueä nhö moäng aáy, coøn Boà-taùt ñöôïc löïc trí tueä aáy khoâng caàn söï thuû hoä beân ngoaøi, cho neân hoûi Tu-boà-ñeà: Laøm sao Boà-taùt bieát phaùp khoâng aáy nhö moäng? Ñuùng nhö ñieàu ñöôïc bieát thaáy khoâng nghó ñeán moäng v.v... laø, moäng huyeãn v.v... duï cho naêm uaån, ngöôøi chaáp tröôùc naêm uaån, khoâng chaáp tröôùc moäng. Muoán khieán lìa vieäc chaáp tröôùc, neân laáy vieäc khoâng chaáp tröôùc laøm ví duï. Muoán khieán quaùn naêm uaån nhö moäng, nhöng ñoái vôùi moäng laïi sanh chaáp tröôùc neân Ñeá-thích hoûi nhö moäng cuõng khoâng chaáp tröôùc laø moäng. Ñoái ngöôøi phaøm phu laáy moäng duï naêm uaån, hoï laïi chaáp tröôùc moäng maø noùi raèng: “Chaéc chaén coù moäng, sinh ra trong khi nguû”, theá aáy goïi laø nghó ñeán moäng. moäng aáy xaáu, moäng aáy toát, phaân bieät nhö vaäy, aáy goïi laø nghó ñeán moäng aáy. Moäng ñöôïc vieäc toát thì taâm cao, ñöôïc vieäc xaáu, thì taâm saàu, laïi duøng moäng aáy ñeå thí duï, maø hieåu ñöôïc thaät trí tueä nhö moäng, aáy goïi laø nghó ñeán duøng moäng. Nghe thí duï aáy, noùi ta nhaân moäng aáy maø bieát ñöôïc caùc phaùp nhö moäng, aáy goïi laø nghó ñeán ta moäng. Caùc thí duï khaùc cuõng nhö vaäy. Baáy giôø Tu-boà-ñeà ñaùp Ñeá-thích: Neáu haønh giaû khoâng nghó ñeán saéc laø khoâng nghó ñeán saéc, aáy laø saéc ngöôøi, saéc phi nhaân, saéc caây, saéc nuùi, laø saéc boán ñaïi, saéc boán ñaïi taïo ra v.v... khoâng nghó ñeán saéc aáy, hoaëc thöôøng hoaëc voâ thöôøng v.v... cuõng khoâng vì saéc neân sanh taâm kieâu maïng; khoâng nghó ñeán saéc laø cuûa ta, maø vaøo cöûa voâ ngaõ, thaúng ñeán trong thaät töôùng caùc phaùp. Ngöôøi aáy coù theå khoâng nghó ñeán moäng v.v... duøng caùc thí duï moäng v.v... phaù taâm chaáp naêm uaån, phaù chaáp tröôùc neân ñoái vôùi moäng cuõng khoâng sai laàm. Neáu khoâng theå phaù chaáp tröôùc saéc, ngöôøi aáy ñoái vôùi saéc coù sai laàm, ñoái vôùi moäng cuõng sai laàm. Thoï, töôûng, haønh, thöùc cho ñeán trí nhaát thieát chuûng cuõng nhö vaäy. Huyeãn, raùng naéng, tieáng vang, boùng, hoùa v.v... cuõng nhö vaäy. Caùc Boà-taùt bieát caùc phaùp nhö moäng, ñoái vôùi moäng cuõng khoâng nghó ñeán töôûng. KINH: Baáy giôø do thaàn löïc Phaät neân trong ba ngaøn ñaïi thieân theá giôùi caùc trôøi Töù thieân vöông, trôøi Ba möôi ba, trôøi Daï-ma, trôøi Ñaâu-suaát-

ñaø, trôøi Hoùa-laïc, trôøi Tha-hoùa-töï-taïi, trôøi Phaïm thieân, trôøi Phaïm phuï, trôøi Phaïm chuùng, trôøi Ñaïi phaïm, trôøi Thieåu quang, cho ñeán trôøi Tònh cö, chö

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 64 11

thieân aáy duøng höông Chieân-ñaøn trôøi töø xa raõi leân treân Phaät, ñi ñeán choã Phaät, ñaàu maët leã chaân Phaät, lui ñöùng moät beân. Baáy giôø, trôøi Töù thieân vöông, trôøi Ñeá-thích, vaø trôøi Ba möôi ba, vua Phaïm thieân cho ñeán caùc trôøi Tònh cö, nhôø thaàn löïc Phaät neân thaáy ñöôïc ngaøn ñöùc Phaät ôû phöông Ñoâng thuyeát phaùp; cuõng töôùng maïo nhö vaäy, danh töï nhö vaäy, noùi phaåm Baùt-nhaõ Ba-la-maät aáy. Caùc Tyø-kheo ñeàu coù töï hieäu Tu-boà-ñeà, caùc ngöôøi vaán naïn phaåm Baùt-nhaõ Ba-la-maät ñeàu coù töï hieäu Thích ñeà hoaøn nhaân, phöông Nam, Taây, Baéc boán goùc treân döôùi cuõng moãi moãi ngaøn ñöùc Phaät hieän ra nhö vaäy. Baáy giôø, Phaät baûo Tu-boà-ñeà: Di-laëc Boà-taùt ma-ha-taùt, khi ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Boà-ñeà, cuõng seõ ôû taïi choã naøy thuyeát Baùt-nhaõ Ba- la-maät, nhö trong hieàn kieáp caùc Boà-taùt ma-ha-taùt khi ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Boà-ñeà, cuõng seõ ôû taïi choã naøy thuyeát Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Tu-boà-ñeà baïch Phaät raèng: Baïch ñöùc Theá Toân! Di-laëc Boà-taùt ma-ha- taùt khi ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Boà-ñeà, duøng töôùng gì, nhaân gì, nghóa gì noùi nghóa Baùt-nhaõ Ba-la-maät? Phaät baûo Tu-boà-ñeà: Di-laëc Boà-taùt ma-ha-taùt khi ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Boà-ñeà, seõ thuyeát phaùp nhö vaày: Saéc chaúng phaûi thöôøng chaúng phaûi voâ thöôøng; saéc chaúng phaûi khoå chaúng phaûi vui, saéc chaúng phaûi ngaõ chaúng phaûi voâ ngaõ, saéc chaúng phaûi tònh chaúng phaûi baát tònh. Seõ thuyeát phaùp nhö vaày: Saéc chaúng phaûi troùi chaúng phaûi môû. Seõ thuyeát phaùp nhö vaày: Thoï, töôûng, haønh, thöùc chaúng phaûi thöôøng chaúng phaûi voâ thöôøng cho ñeán chaúng phaûi troùi chaúng phaûi môû. Seõ thuyeát phaùp nhö vaày: Saéc chaúng phaûi quaù khöù, chaúng phaûi vò lai, chaúng phaûi hieän taïi; thoï, töôûng, haønh, thöùc cuõng nhö vaäy. Seõ thuyeát phaùp nhö vaày: Saéc roát raùo tònh; Thoï, töôûng, haønh, thöùc roát raùo tònh, cho ñeán Nhaát thieát trí roát raùo tònh. Tu-boà-ñeà baïch Phaät raèng: Baïch ñöùc Theá Toân! Baùt-nhaõ Ba-la-maät aáy thanh tònh. Phaät daïy: Vì saéc thanh tònh neân Baùt-nhaõ Ba-la-maät thanh tònh; vì thoï, töôûng, haønh, thöùc thanh tònh neân Baùt-nhaõ Ba-la-maät thanh tònh. Baïch ñöùc Theá Toân! Vì sao saéc thanh tònh neân Baùt-nhaõ Ba-la-maät thanh tònh; vì sao thoï, töôûng, haønh, thöùc thanh tònh neân Baùt-nhaõ Ba-la- maät thanh tònh? Phaät daïy: Neáu saéc khoâng sanh khoâng dieät, khoâng nhô khoâng saïch, aáy laø saéc thanh tònh; thoï, töôûng, haønh, thöùc khoâng sanh khoâng dieät, khoâng nhô khoâng saïch, aáy laø thoï, töôûng, haønh, thöùc thanh tònh. Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Vì hö khoâng thanh tònh neân Baùt-nhaõ Ba-la-maät thanh tònh.

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 64 12

Baïch ñöùc Theá Toân! Taïi sao vì hö khoâng thanh tònh neân Baùt-nhaõ Ba- la-maät thanh tònh? Phaät daïy: Hö khoâng khoâng sanh khoâng dieät neân thanh tònh, Baùt-nhaõ Ba-la-maät cuõng nhö vaäy. Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Vì saéc khoâng oâ nhieãm neân Baùt-nhaõ Ba-la-maät thanh tònh, vì thoï, töôûng, haønh, thöùc khoâng

oâ nhieãm neân Baùt-nhaõ Ba-la- maät thanh tònh. Baïch ñöùc Theá Toân! Taïi sao vì saéc khoâng oâ nhieãm neân Baùt-nhaõ Ba- la-maät thanh tònh; vì thoï, töôûng, haønh, thöùc khoâng oâ nhieãm neân Baùt-nhaõ Ba-la-maät thanh tònh? Phaät daïy: Nhö hö khoâng, khoâng theå oâ nhieãm neân hö khoâng thanh tònh. Baïch ñöùc Theá Toân! Vì sao nhö hö khoâng, khoâng theå oâ nhieãm neân hö khoâng thanh tònh? Phaät daïy: Hö khoâng, khoâng theå chaáp thuû neân hö khoâng thanh tònh. Vì hö khoâng thanh tònh neân Baùt-nhaõ Ba-la-maät thanh tònh. Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà vì hö khoâng coù theå noùi neân Baùt-nhaõ Ba-la-maät thanh tònh. Baïch ñöùc Theá Toân! Vì sao hö khoâng coù theå noùi neân Baùt-nhaõ Ba-la- maät thanh tònh? Phaät daïy: Nhaân nôi hö khoâng maø coù hai aâm thanh xuaát hieän. Neân Baùt-nhaõ Ba-la-maät cuõng nhö hö khoâng, vì coù theå noùi neân thanh tònh. Tu- boà-ñeà! Vì hö khoâng khoâng theå noùi neân Baùt-nhaõ Ba-la-maät thanh tònh. Laïi nöõa, vì nhö hö khoâng khoâng theå ñaéc, neân Baùt-nhaõ Ba-la-maät thanh thònh. Baïch ñöùc Theá Toân! Vì sao nhö hö khoâng khoâng theå ñaéc, neân Baùt- nhaõ Ba-la-maät thanh tònh? Phaät daïy: Nhö hö khoâng khoâng coù töôùng Sôû ñaéc, Baùt-nhaõ Ba-la-maät cuõng nhö hö khoâng, khoâng coù töôùng Sôû ñaéc neân thanh tònh. Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Heát thaûy phaùp chaúng sanh chaúng dieät, chaúng nhô chaúng saïch neân Baùt-nhaõ Ba-la-maät thanh tònh. Baïch ñöùc Theá Toân! Vì sao heát thaûy phaùp chaúng sanh chaúng dieät, chaúng nhô chaúng saïch neân Baùt-nhaõ Ba-la-maät thanh tònh? Phaät daïy: Vì heát thaûy phaùp roát raùo thanh tònh neân Baùt-nhaõ Ba-la- maät thanh tònh. LUAÄN: Baùt-nhaõ Ba-la-maät tuy ñeàu thaäm thaâm, song trong phaåm naøy noùi roõ raøng thaät töôùng caùc phaùp, neân chö thieân trong ba ngaøn ñaïi thieân theá giôùi ñem caùc ñoà cuùng döôøng ñeán cuùng döôøng Phaät, roài ñöùng

moät beân. Hoûi: Chính chö thieân treân kia, nay trôû laïi ö? Ñaùp: Coù ngöôøi noùi: Vieäc ñaõ laøm laâu neân ñi roài trôû laïi. Coù ngöôøi noùi: Coøn coù trôøi môùi ñeán. Vì muoán khieán tín thoï Baùt-nhaõ, neân möôøi phöông moãi maët ñeàu coù ngaøn ñöùc Phaät hieän. Ngöôøi aáy coù nhaân duyeân ñaïi phöôùc ñöùc neân thaáy ñöôïc ngaøn ñöùc Phaät, vaø nhôø thaàn löïc cuûa Phaät maø moïi ngöôøi taïi hoäi ñeàu thaáy möôøi phöông Phaät. Choã thaáy cuûa trôøi ngöôøi coù haïn, khoâng phaûi oai thaàn cuûa Phaät thì khoâng do ñaâu thaáy ñöôïc chö Phaät kia. Ngöôøi ôû tröôùc Phaät noùi phaùp, ñeàu coù töï hieäu Tu-boà-ñeà, nhöõng ngöôøi naïn vaán ñeàu coù töï hieäu Thích-ñeà-hoaøn-nhaân. Laáy töï hieäu ñoàng nhau nhö vaäy coù ngaøn ngöôøi. Khi aáy Tu-boà-ñeà, Ñeá-thích ñeàu hoan hyû noùi: Chaúng phaûi rieâng toâi coù theå noùi coù theå hoûi. Phaät muoán chöùng minh vieäc aáy neân daãn roäng vieäc aáy, noùi Di-laëc vaø Boà-taùt trong Hieàn kieáp, ôû nöôùc Ma-giaø-ñaø, thaønh Vöông-xaù, nuùi Kyø-xaø-quaät noùi Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Nhö trong Kinh noùi: Di-laëc Boà-taùt ñem ñaïi chuùng ñi ñeán nuùi Kyø-xaø-quaät, laáy ngoùn chaân môû ñænh nuùi, thaân coát Ma-ha Ca-dieáp maëc aùo Taêng-giaø-leâ, caàm gaäy tích mang bình baùt töø nuùi ñi ra, Di-laëc noùi vôùi ñaïi chuùng raèng: Coù ñöùc Phaät Thích-ca Maâu-ni thôøi quaù khöù, luùc con ngöôøi soáng traêm tuoåi thì ngöôøi naøy laø ngöôøi bieát ñuû ít muoán, tu haïnh Ñaàu ñaø ñeä nhaát trong haøng ñeä töû, ñuû

saùu thaàn thoâng, ñöôïc ba minh; thöôøng thöông xoùt lôïi ích chuùng sanh, neân duøng löïc thaàn thoâng, khieán thaân coát aáy toàn taïi ñeán nay. Nhaân nôi thaân nhoû aáy coøn ñöôïc lôïi nhö vaäy, huoáng gì thaân caùc oâng lôùn, thaân lôùn laïi sanh vaøo ñôøi toát, maø khoâng theå töï lôïi. Baáy giôø, Di-laëc nhaân vieäc aáy maø noùi phaùp roäng raõi, khieán voâ löôïng chuùng sanh ñöôïc döùt heát khoå. Do vieäc aáy, bieát Di-laëc ôû trong nuùi Kyø-xaø-quaät thuyeát phaùp Baùt-nhaõ Ba-la-maät, chö Phaät quaù khöù, vò lai, hieän taïi ñeàu noùi, haõy neân tín thoï. Tu-boà-ñeà hoûi: "Di-laëc laáy töôùng gì, nhaân gì, laáy phaùp moân gì ñeå noùi?" Phaät daïy: Noùi nhö Ta noùi. Caùc phaùp saéc v.v... chaúng phaûi thöôøng chaúng phaûi voâ thöôøng, chaúng phaûi troùi chaúng phaûi môû, nhö ñaõ noùi tröôùc ñaây. Cuõng khoâng noùi saéc quaù khöù, vò lai, hieän taïi. Nhö Nieát-baøn ra ngoaøi ba coõi, caùc phaùp saéc v.v... cuõng nhö vaäy, nhö tröôùc ñaây noùi heát thaûy phaùp nhö töôùng Nieát-baøn. Di-laëc cuõng nhö vaäy. Baáy giôø, Tu-boà-ñeà hoan hyû baïch Phaät raèng: Baïch ñöùc Theá Toân! Baùt-nhaõ Ba-la-maät aáy thanh tònh ñeä nhaát. Phaät daïy: Vì caùc phaùp saéc v.v... thanh tònh neân Baùt-nhaõ tònh. Vì nhaân quaû gioáng nhau.

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 64 14

Caùc phaùp saéc v.v... thanh tònh laø saéc phaùp khoâng maát nghieäp nhaân duyeân vaø khoâng thuû ñaéc caùc phaùp nhaát ñònh thaät coù töôùng sanh, neân chaúng sanh chaúng dieät. Vì töôùng caùc phaùp thöôøng khoâng oâ nhieãm neân chaúng nhô chaúng saïch. Trong ñaây noùi thí duï, laø muoán laøm cho söï vieäc roõ raøng. Nhö hö khoâng, buïi vaø nöôùc khoâng dính, vì taùnh noù thanh tònh. Baùt- nhaõ Ba-la-maät cuõng nhö vaäy, vì chaúng sanh chaúng dieät neân thöôøng thanh tònh. Nhö hö khoâng, khoâng theå bò oâ nhieãm, Baùt-nhaõ Ba-la-maät cuõng nhö vaäy. Tuy coù taø kieán hyù luaän, khoâng theå laøm oâ nhieãm; ñao gaäy vieäc döõ khoâng theå phaù hoaïi; khoâng coù saéc khoâng coù hình neân khoâng theå chaáp thuû. Khoâng theå chaáp thuû thì khoâng theå oâ nhieãm. Laïi nöõa, caùc Boà-taùt truù trong trí bieän taøi vui noùi khoâng ngaïi, vì chuùng sanh noùi möôøi hai boä kinh, taùm möôi boán ngaøn phaùp tuï ñeàu laø moät vieäc Baùt-nhaõ Ba-la-maät, maø phaân bieät noùi ra nhieàu caùch. Theá neân noùi Baùt-nhaõ Ba-la-maät coù theå noùi, thanh tònh nhö hö khoâng, nhaân noùi hö khoâng vaø hang nuùi, coù ngöôøi töø mieäng phaùt ra aâm thanh giöõa khoaûng troáng, nhaân nôi hai aâm thanh neân goïi laø tieáng vang. Nhö tieáng vang giöõa khoâng, tieáng nôi mieäng cuõng nhö vaäy. Hai thöù tieáng aáy ñeàu hö doái khoâng thaät; maø ngöôøi ta cho tieáng laø thaät coøn vang laø hö doái. Baùt-nhaõ cuõng nhö vaäy. Heát thaûy phaùp ñeàu roát raùo khoâng, nhö huyeãn, nhö moäng; phaùp phaøm phu, phaùp thaùnh ñeàu laø hö doái. Tieåu Boà-taùt cho phaùp phaøm phu laø hö doái, phaùp thaùnh laø thaät. Hoûi: Caû hai ñeàu hö doái, côù sao tieåu Boà-taùt cho phaùp phaøm phu laø hö doái, phaùp thaùnh laø thaät? Ñaùp: Phaùp thaùnh do coâng ñöùc trì giôùi, thieàn ñònh, trí tueä, tu taäp maø thaønh, cho neân cho laø thaät, vì phaùp phaøm phu töï nhieân coù, nhö vang töï nhieân phaùt ra, chaúng phaûi do ngöôøi laøm neân cho laø hö doái. Chuùng sanh töø voâ thæ laïi ñaây, chaáp tröôùc thaân naøy, tieáng töø thaân phaùt ra cho laø thaät; tieåu Boà-taùt vui saâu thieän phaùp neân cho laø thaät. Laïi nöõa, nhö giöõa hö khoâng, khoâng coù

töôùng aâm thanh ngöõ ngoân, neân khoâng theå noùi aâm thanh ngöõ ngoân ñeàu laø phaùp laøm ra, coøn hö khoâng laø phaùp khoâng laøm ra. Baùt-nhaõ Ba-la-maät cuõng nhö vaäy. Thaâm nghóa ñeä nhaát roát raùo khoâng, khoâng coù ngoân thuyeát, heát thaûy ñöôøng ngoân thuyeát döùt. Laïi nöõa, nhö hö khoâng, khoâng coù töôùng sôû ñaéc, chaúng ñaéc coù, chaúng ñaéc khoâng coù. Hoaëc coù, thì khoâng coù töôùng nhö tröôùc phaù töôùng hö khoâng; hoaëc khoâng coù, thì chính nhaân nôi hö khoâng taïo ra voâ löôïng vieäc. Baùt- nhaõ Ba-la-maät cuõng nhö vaäy. Töôùng coù, töôùng khoâng coù ñeàu baát khaû ñaéc neân thanh tònh.

Laïi nöõa, Baùt-nhaõ Ba-la-maät, nhaân öùc nieäm ñuùng caùc phaùp maø phaùt sanh, öùc nieäm ñuùng laø roát raùo “khoâng” thanh tònh, neân heát thaûy phaùp chaúng sanh chaúng dieät, chaúng nhô chaúng saïch.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.